

Децентралізація у сфері культури в державих-членах ЄС

Інформаційна довідка, підготовлена
Європейським інформаційно-
дослідницьким центром на запит
Комітету Верховної Ради України

Децентралізація у сфері культури в державах-членах ЄС

Децентралізація культурної політики відбувається у трьох сферах: культурній, фінансовій та політичній. Культурна децентралізація є першочерговою політичною метою, яка повинна розглядатися як результат політики, який передбачає боротьбу за рівність культурних можливостей населення. Фінансова децентралізація - це політичні заходи, спрямовані на рівномірний розподіл державних коштів між аспектами культурної політики. Політична децентралізація стосується розподілу повноважень між різними органами, що приймають рішення або здійснюють фінансування. Кожна з цих концепцій має свої складові. (Див. таблицю 1)

Таблиця 1. Концепції децентралізації¹

	Культурна	Фінансова	Політична
Місце в політичному процесі	Мета політики = результат політики	Заходи політики = затрати на політику	Заходи політики, адміністрування політики = затрати на політику
Аспекти політики	<ul style="list-style-type: none">• Географічний• Соціально-економічний• Фізичний• культурний	<ul style="list-style-type: none">• витрати регіону на душу населення• співвідношення витрат центральної та місцевої влади• диспаритет субсидювання організацій за місцем їх розташування	<ul style="list-style-type: none">• розподіл повноважень між різними рівнями влади• розподіл повноважень між департаментами в межах одного рівня• передача повноважень недержавному сектору
Актори	Споживачі	<ul style="list-style-type: none">• Інвестори• Отримувачі субсидій	Керівний/фінансуючий орган
Диспаритет	можливостей та/або наявних результатів	ресурсів	повноважень

Оскільки культурна децентралізація є метою та результатом децентралізації політики у сфері культури, дане дослідження, головним чином, зосереджене на фінансовій та політичній децентралізації. Відтак аналізуватимуться такі аспекти культурної політики, як: розподіл повноважень між різними рівнями державного управління та в межах одного рівня; наявність/відсутність повноважень недержавного сектору у сфері культури; механізми фінансування культури та співвідношення витрат на культуру різних рівнів державної влади.

¹ Kawashima N. Theorising decentralisation in cultural policy: Concepts, values and strategies / Nobuko Kawashima. // The European Journal of Cultural Policy. – 1997. – №3. – С. 341–359.

Німеччина

Культурна політика Німеччини базується на федеральній моделі, основними принципами якої є децентралізація, субсидіарність та плюралізм. Усі рівні державної влади співпрацюють один з одним з питань культури – *Kulturföderalismus*. На практиці існує високий рівень конкуренції між федеральними землями, муніципалітетами, закладами культури та іншими посередниками.

Федеральні землі та муніципалітети несуть основну відповідальність за культурну політику Німеччини. Усі Федеральні землі мають власні парламенти та парламентські комітети з питань культури, а також міністерства, до відання яких належить культура. На рівні міністерств культура поєднується з іншими сферами, як правило, з освітою або наукою. На муніципальному рівні культура належить до відання уповноважених з питань культури (*Kulturdezernenten*), які відповідальні за програми, державні культурні установи (наприклад театри), бібліотеки, музеї, музичні школи тощо. Муніципальні та окружні ради мають комітети з питань культури. Федеральні землі можуть за власним рішенням надавати муніципалітетам бюджетні ресурси на потреби культури. Закон «Про культурні простори Вільної держави Саксонії» є одним з прикладів. Відповідно до Закону з бюджету землі має виділятися принаймні 86,7 млн євро на потреби культури 5 сільських та 3 міських місцевостей з метою підтримки закладів культури та заходів регіонального та транс-регіонального значення. В інших землях підтримка окремих секторів культури, наприклад театру, відбувається у формі співфінансування у розмірі, який визначається на основі фіксованої відсоткової частки загального обсягу витрат муніципалітету.

У 2006 році набрала чинності реформа федеральної системи, внаслідок якої відбувся перерозподіл компетенцій між федеральним урядом та федеральними землями у деяких сферах. У сфері культури федеральна влада (рівень) отримала більше повноважень щодо культури в столиці, Берліні, та щодо збереження культурних пам'яток. Оскільки федеральній владі заборонено брати участь у співфінансуванні культурних проєктів, можливості підтримки культурних освітніх проєктів стали обмеженими. Організаційна структура управління політикою культури виглядає таким чином (Див. таблицю 2).

Таблиця 2. Організаційна структура управління політикою культури в Німеччині²

	Федеральний (національний) рівень	Регіональний рівень (рівень Федеральних земель)	Муніципальний (місцевий) рівень
Рівні державної політики у сфері культури (органи і повноваження)	Федеральний уряд, Бундестаг, Бундесрат	16 урядів та парламентів земель	Муніципальні адміністрації та ради муніципалітетів
	Комітет Бундестагу з питань культури і ЗМІ Комітет Бундесрату з питань культури Уповноважений Федерального уряду з питань культури та ЗМІ; Федеральне міністерство закордонних справ, Федеральне міністерство з питань науки та досліджень, інші міністерства	Комітети з питань культури парламентів земель Міністерства культури/ міністерства освіти та культури	Комітети з питань культури (у великих містах) Підрозділи/відділи з питань культури
Органи/інститути та способи координації діяльності	Міжміністерське співробітництво між відповідальними генеральними директоратами/відділами федеральних міністерств	Постійна конференція Міністрів освіти та культури земель (Kultusministerkonferenz), в рамках якої діє Комітет з питань культури та спеціалізований департамент	Німецька Асоціація великих міст, Німецька асоціація міст та муніципалітетів, Асоціація німецьких крейсів (округів), місцеві асоціації
Спільні інституції та домовленості про	Фонди як оператори закладів культури та донори програм з їх фінансування (Фонд	Спільні проекти закладів культури, програм та фінансових закладів (напр. Секретаріат з питань	

² Blumenreich U. Germany [Електронний ресурс] / Ulrike Blumenreich // Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://www.culturalpolicies.net/down/germany_012016.zip.

співробітництво	«Прусська культурна спадщина», Федеральний фонд культури, Фонд культури земель); заклади культури, які фінансуються спільно (напр. Федеральний виставковий зал Німеччини)	культури Північного Рейну-Вестфалії)	
«Посередницькі» організації з просування, поширення та фінансування культури	Посередницькі організації, залучені до політики культурних відносин (Міжнародний Goethe-Institut, Інститут міжнародних культурних відносин, Академія мови та поезії, Робоча група незалежних культурних інститутів), самостійні культурні фонди	Певною мірою незалежні («arms-length bodies») посередницькі організації (робочі групи земель з питань культури тощо)	Регіональні та місцеві неприбуткові асоціації з фінансування мистецтва та культури
Інституції самоорганізації митців	Міждисциплінарні та спеціалізовані професійні асоціації та організації (Рада культури Німеччини (Deutscher Kulturrat) як парасолькова організація культурних асоціацій)	Міждисциплінарні та спеціалізовані професійні асоціації та організації (напр. ради земель з питань культури, асоціації та комітети земель)	Регіональні та місцеві групи та культурні форуми, метою яких є формування суспільної думки, координування та узгодження інтересів
<p>1) Відповідно до Конституції муніципалітети є частиною земель. Таким чином, їм гарантується право (ст.28 (2) Конституції) регулювати в рамках закону під свою відповідальність усі справи місцевої спільноти, іншими словами, добровільно та самостійно приймати рішення з питань культури.</p> <p>2) Концепція «посередника» інтерпретується досить широко, оскільки коло приватних організацій, які фінансують державні культурні інституції та імплементують культурні програми, є доволі гетерогенним та різнонаближеними до держави.</p>			

Загалом нормативно-правові акти, які б визначали розмір, процедуру та способи виділення державних коштів на культуру, в Німеччині відсутні. Винятком є вже згадуваний Закон «Про культурні простори Саксонії» (Sächsisches Kulturraumgesetz). Окремі норми містяться в законах про створення державних фондів, зокрема Федерального фонду культури. Також існують спеціальні закони або постанови щодо відповідних культурних фондів на рівні земель.

Крім цього, фінансування культурних закладів та загальної культурної діяльності Федеральним урядом або Федеральними землями регулюється через щорічний бюджет.

Фінансування культури в Німеччині базується на принципі субсидіарності, згідно з яким культура та її фінансування є в першу чергу обов'язком громадян та місцевих общин. Лише у випадку, якщо масштаб або характер культурної політики перевищує можливості місцевого рівня влади, держава виступає в якості спонсора. Таким чином, основну частину витрат на фінансування культури несуть муніципалітети та землі. Через обмежене коло повноважень у сфері культури Федеральний Уряд надає лише незначну частину коштів на реалізацію культурної політики Німеччини.

Тим не менше, муніципалітети, федеральні землі та Федеральний Уряд оперують різними визначеннями поняття «культура», що ускладнює розрахунок витрат окремих рівнів влади на культуру. Наприклад, наукові музеї та бібліотеки входять у визначення «культури» відповідно до статистики парламенту міст Німеччини (Deutscher Städtetag), однак на федеральному рівні та рівні земель до нього не належать.

Таблиця 3. Витрати на культуру з 2005 та 2012рр., млн. євро³

Рівень державного управління	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
місцевий								
млн.	3641,8	3702,3	3759,9	3953,4	4052,8	4124,9	4215,5	4361,4
євро/%	/ 45,3	/ 45,4	/ 44,4	/ 44,9	/ 44,;	/ 43,9	/44,8	/ 45,9
регіональний (федеральні землі)								
млн.	3393,8	3445,6	3634,6	3741,2	3861,2	4010,2	3942,1	3823,5
євро/%	/ 42,2	/ 42,3	/ 43	/ 42,5	/ 42,3	/ 42,7	/ 41,9	/ 40,3
державний								
млн.	1001,4	1000,8	1065,8	1111,4	1223,6	1257,8	1249,5	1308,6
євро/%	/ 12,5	/ 12,3	/ 12,6	/ 12,6	/ 13,4	/ 13,4	/ 13,3	/ 13,8
Загалом, млн. євро	8037	8148,7	8460,3	8806	9137,6	9392,9	9407,1	9493,5

³ Blumenreich U. Germany [Електронний ресурс] / Ulrike Blumenreich // Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://www.culturalpolicies.net/down/germany_012016.zip.

В Італії чотири рівні державного управління – держава, регіони, провінції та муніципалітети – мають повноваження у сфері культури. На даний час найважливіші функції у даній сфері належать державі, яка до останнього часу забезпечувала понад половину державних витрат на культуру⁴. У 1970-х рр. був прийнятий Декрет №112/1971, відповідно до якого органи регіональної влади отримали деякі обмежені повноваження у сфері культури, зокрема щодо місцевих музеїв, бібліотек та архівів. Незважаючи на тиск на парламент з боку регіонів щодо збільшення повноважень у сфері культури, єдиним повноваженням, переданим регіонам, було «просування місцевих культурних інтересів» (Декрет №616/1977). Тим не менше, таке загальне формулювання дало змогу прийняти регіональні закони, що стосуються культурної спадщини та сценічних видів мистецтва. На фоні політики децентралізації культурна політика Італії зазначала значних змін. За відсутності національних стратегій культурної політики регіональні та місцеві органи влади намагалися заповнити цю прогалину розробкою проектів відповідно до делегованих їм чинним законодавством повноважень. Регіональна та місцева політика у сфері культури включала:

- деволюцію та децентралізацію повноважень у сфері культурної політики;
- деволюцію та децентралізацію повноважень у сфері молодіжної політики;
- реформи державного управління з метою надання державному сектору нових інструментів управління місцевими проектами (угоди з місцевими стейкхолдерами, конкретизація повноважень у сфері управління)⁵.

Нового поштовху процес децентралізації набув у 1990-х рр. після прийняття Закону №59/1997 та Декрету №112/1998, положення яких були конкретизовані у Конституційному законі №3/2001 та Конституційному законі №12/1/2016.

У 90-х рр. місцева влада набула широких дискреційних повноважень, в тому числі можливість створювати державно-приватні партнерства з метою управління місцевими проектами. Державний сектор Італії був повністю реорганізований відповідно до моделі «3-Е» (economy, effectiveness, efficiency - економіка, ефективність, результативність). Оскільки послуги у сфері культури були віднесені до державних послуг, дані реформи значною мірою вплинули на сферу культури. Тим не менше, італійський «адміністративний федералізм» критикували за зосередженість на децентралізації повноважень та компетенцій без уваги до конкретних процедур.

Таким чином, італійська політико-адміністративна децентралізація передбачає, з одного боку, передання повноважень з реалізації політики регіонам та місцевим органам влади та, з іншого боку, посилення організаційної та управлінської спроможності місцевої влади у сфері культури.

⁴ Bodo S. Italy [Електронний ресурс] / С. Bodo, S. Bodo // Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://www.culturalpolicies.net/download/italy_052016.zip.

⁵ Montalto V. Decentralization and devolution in Italian cultural policies: how micropractices should inspire macro-policies / Valentina Montalto. // Cultural Trends. – 2010. – №19. – С. 15–25.

Фінансування культурної політики Італії було традиційно централізованим, хоча частка витрат місцевої влади на культуру зросла до 60% у 2000-х рр. (Див. таблицю 4). Муніципалітети, яких наразі налічується 8101, є основним ресурсом фінансування культури Італії. Через муніципальні департаменти з питань культури (*assessorati comunali alla cultura*) вони відіграють важливу роль у прямому та непрямому управлінні муніципальними культурними закладами: музеями, архівами, бібліотеками, театрами, багатофункціональними культурними центрами тощо.

Таблиця 4. Витрати на культуру у 2001 та 2014 рр., млн. євро⁶

Рівень державного управління	2001		2014	
	млн. євро	% від загального обсягу	млн. євро	% від загального обсягу
Центральні органи виконавчої влади	2476	40,6	1903	34,8
Регіональні та місцеві органи влади	3623	59,4	3561	65,2
Загалом	6099	100	5464	100

Болгарія

Децентралізація як пріоритет культурної політики Болгарії визначена у Законі «Про захист та розвиток культури» та урядовій Стратегії децентралізації 2016 року. Тим не менше, Болгарія залишається однією з держав, які демонструють декларативний підхід до впровадження європейських стандартів формування і реалізації політики. Особливо помітним декларативний підхід є щодо децентралізації, оскільки дослідження показують, що політика децентралізації є сукупністю еkleктичних непослідовних заходів та несистематичних рішень⁷. Основним проблемами реалізації політики децентралізації є:

- децентралізація фінансування та адміністрування культурних закладів з одночасним збереженням часткового контролю над ними з боку центральних органів влади;
- прагнення місцевої влади до ширшої автономії, що поєднується з їх бажанням залишити за центральними органами влади більшість обов'язків у даній сфері, в тому числі фінансування культурної політики;

⁶ Bodo C. Italy [Електронний ресурс] / С. Bodo, S. Bodo // Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://www.culturalpolicies.net/down/italy_052016.zip.

⁷ Yosifova D. Towards decentralized cultural policy in transitional countries. The case of Bulgaria/ Yosifova Diyana – Budapest, 2010. – 48 с.

- слабка мережева кооперація неурядових організацій та їх слабкий вплив на законодавчі органи та формування суспільної думки⁸.

Муніципалітети у Болгарії є основною адміністративно-територіальною одиницею місцевого самоуправління. Рада муніципалітету є головним виборним органом влади. Наприкінці 2002 року були здійснені перші кроки щодо нормалізації фінансової децентралізації державних послуг, які надаються муніципалітетами. Основною метою було збільшення доходів місцевих бюджетів та підвищення рівня локальної автономності. Відповідно до Декрету Ради Міністрів №16/2003 усі державні послуги були розділені на дві групи:

- форми діяльності, делеговані державою, у сферах освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення та, частково, у сфері культури. Було запроваджено мінімальні стандарти щодо кількості персоналу, розміру заробітної плати, страхування та утримання будівель. Держава відповідає за їх фінансування через надання додаткових субсидій, якщо муніципального фонду недостатньо для покриття витрат відповідно до даних стандартів.

- місцева політика в сфері культури, фінансування якої здійснюється за рахунок місцевих податків та зборів, штрафів, коштів з управління майном і т. д. Муніципалітети, які не мають достатніх коштів на покриття витрат, отримують субсидії за рахунок інвестицій та грантів.

У 2016 році було прийнято Стратегію децентралізації 2016-2015⁹ (яка прийшла на зміну стратегії 2006 року) та Програму імплементації стратегії децентралізації 2016-2019¹⁰. Відповідно до Стратегії політика у сфері культури здійснюється місцевими та центральними органами влади. Муніципалітети формують та реалізують політику з розвитку культури, поєднуючи принципи національної культурної політики та місцеві умови і традиції. Відповідно до Закону «Про захист і розвиток культури», муніципалітети створюють муніципальний фонд «Культура», який формується за рахунок цільових програм і проектів у сфері культури, внесків болгарських та іноземних фізичних та юридичних осіб, відсотків з рахунків фонду. За рахунок коштів фонду здійснюється фінансування культурних програм та проектів, культурно-масових заходів, співфінансування культурних ініціатив, підтримка самодіяльного мистецтва, забезпечення творчих стипендій для талановитих дітей та молоді¹¹.

⁸ Tomova B. Bulgaria [Електронний ресурс] / В. Tomova, D. Andreeva // Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: http://www.culturalpolicies.net/down/bulgaria_122011.pdf.

⁹ Стратегія за децентралізація 2016 - 2025 [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://self.government.bg/download.php?p=313672683733357072312e706466&r=313437333439323330302e706466>.

¹⁰ Програма за изпълнение на Стратегия за децентрализация 2016 - 2019 [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://self.government.bg/download.php?p=313672683733357072322e706466&r=313437333439323432342e706466>.

¹¹ Закон за закрила и развитие на културата [Електронний ресурс] // Библиотека закони, № 350. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: http://www.unesco.org/culture/natlaws/media/pdf/bulgaria/bulgaria_protectionculture_amend2013_buor_of.pdf.

Фінансування культури в Болгарії (за даними 2009 року) на 60,2% здійснювалося місцевою владою¹².

Угорщина

Після зміни режиму (1989-1990 рр.) децентралізація та принцип правової та фінансової самостійності стали важливими гаслами культурної політики Угорщини. Об'єктивними умовами даного явища стало створення у 1990 р. понад 3200 місцевих, головним чином муніципальних, органів самоуправління, і поступове зростання обсягу фінансування культури за рахунок місцевих бюджетів. Тим не менше, на практиці державна культурна політика є здебільшого централізованою, оскільки першочергова відповідальність за культуру Угорщини лежить на Міністрові людських ресурсів та культури.

Культурну політику Угорщини можна охарактеризувати як прагматичну, оскільки нормативно-правова база у даній сфері практично відсутня. Так, відповідно до Закону «Про місцеве самоврядування» до обов'язків муніципалітетів належить надання послуг у сфері культури, в тому числі бібліотечних послуг, підтримка організацій сценічного мистецтва, збереження культурної спадщини, підтримка культурної діяльності місцевої спільноти (п. 7 ст. 13)¹³.

У 2000-х рр. продовжувала прослідковуватись тенденція до *децентралізації фінансування політики* у сфері культури. Витрати місцевої влади на культуру зросли на 78% у період 2002-2007 рр. Тим не менше, обсяг фінансування культурної політики центральними органами влади залишається більшим, ніж обсяг коштів, які виділяє регіональна та місцева влада. Частково це пояснюється реструктуризацією музейного сектору, внаслідок якої держава взяла під своє управління велику кількість закладів (Див. таблицю 5).

Таблиця 5. Витрати на культуру у 2014 році¹⁴

Рівень управління	Загальні витрати, млн євро	Відсоткова частка від загальних витрат, %	Відсоткова частка ВВП, %
Центральні органи виконавчої влади	525,4	56%	0,5%
Регіональні та місцеві органи влади	412,1	44%	0,4%
Загалом	937,5	100%	0,9%

¹² Tomova B. Bulgaria [Електронний ресурс] / B. Tomova, D. Andreeva // Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: http://www.culturalpolicies.net/down/bulgaria_122011.pdf.

¹³ 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól [Електронний ресурс] // Wolters Kluwer. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100189.TV.

¹⁴ Inkei P. Hungary [Електронний ресурс] / P. Inkei, V. Vaspál // Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://www.culturalpolicies.net/down/hungary_072016.zip.

Окремі культурні проекти отримують субсидії від Національного фонду культури, який у 2012 році виділив 32,9 млн євро на такі проекти. З 2010 року основним ресурсом надходжень фонду є Національна лотерея.

Польща

Децентралізація управління культурною політикою була однією з основних цілей трансформації моделі культурної політики Польщі. Наразі дана модель характеризується високим рівнем децентралізації та важливістю ролі місцевої влади. Процес децентралізації управління та фінансування культури пов'язаний із запровадженням багатьох нормативно-правових актів, якими на місцевий рівень було передане широке коло повноважень. Зокрема відповідно до Закону «Про місцеве самоуправління» відповідальність за бібліотеки та інші заклади має бути передана місцевій владі з метою поширення культури¹⁵. В результаті адміністративної реформи було створено два рівні місцевого самоуправління - рівень провінцій (воєводств) та районів (повітів), кожен з яких отримав повноваження у сфері культури.

Тим не менше, центральна адміністрація залишається основним актором, який визначає цілі політики у сфері культури та основи її фінансування. Міністерство культури та національної спадщини готує законопроект про державний бюджет у частині, що стосується діяльності Міністерства, займається пошуком недержавних джерел фінансування, займається моніторингом імплементації політики. Іншими словами, основним завданням Міністерства є створення законодавчих, фінансових та програмних рамок реалізації політики культури.

Органи місцевого самоуправління (на усіх рівнях: провінцій, районів та муніципалітетів) набули повноважень щодо розробки власних стратегій розвитку. Поступове набуття повноважень у сфері культури місцевою владою супроводжувалось перебранням на себе фінансових зобов'язань. Так у 2004 році частка фінансування культури на місцях сягнула 78,1%¹⁶ і ця тенденція зберігається (за даними за 2013р.).

Таблиця 6. Витрати на культуру у 2013р., млн. євро¹⁷

Рівень державного управління	2013	
	млн. євро	% від загального обсягу
Центральні органи виконавчої влади	393,7	18,4%
Регіональні та місцеві органи влади	1660,8	81,6%
Загалом	2054,5	100%

¹⁵ USTAWA z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym [Електронний ресурс] // Kancelaria Sejmu – Режим доступу до ресурсу: http://www.nid.pl/pl/Dla_wlascicieli_i_zarzadcow/dla-samorzadow/ustawa%20o%20samorz%C4%85dzie%20gminnym.pdf.

¹⁶ Ilczuk D. Poland [Електронний ресурс] / Dorota Ilczuk // Compendium of Cultural Policies and Trends in Europe. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://www.culturalpolicies.net/down/poland_032015.zip.

¹⁷ Там само.

Висновки

Проаналізувавши рівень децентралізації культури у п'ятьох державах-членах ЄС – ФРН, Італії, Болгарії, Угорщині та Польщі, можна зробити наступні висновки:

- децентралізація є основним принципом моделей культурної політики більшості з проаналізованих держав. Болгарія залишається однією з держав, які демонструють декларативний підхід щодо децентралізації, оскільки дослідження показують, що політика децентралізації Болгарії є сукупністю еkleктичних непослідовних заходів та несистематичних рішень;
- за останні десятиліття у даних державах було вжито заходів з децентралізації у сфері культури, зокрема щодо законодавчого розширення повноважень місцевої влади;
- з початку 2000-х рр. спостерігається тенденція щодо зростання частки місцевої влади у фінансуванні культури. За останніми даними в Німеччині внесок місцевої та регіональної влади в фінансування культури складає 86,2% (2012 р.), у Польщі – 81,6% (2013 р.), Італія – 65,2% (2014 р.). Найменшим внесок є в Угорщині – 44% (2014 р.), що пояснюється здебільшого централізованим характером державної політики у сфері культури.